

Horsens Kommune

Pædagogiske læreplaner

Dagtilbud Hovedgård

Tema: Hverdagsrutiner

2016

Indledning:

Dette er en evaluering af arbejdet med de pædagogiske læreplaner i 2016 for Dagtilbud Hovedgård. De pædagogiske læreplaner er blot ét blandt mange indsatsområder for den daglige pædagogiske praksis i Dagtilbud Hovedgård. Blandt overskrifterne for de øvrige pædagogiske indsatser skal nævnes:

- "Vi Lærer sprog, 0-2 årige"
- Sproghandleplan for hele organisationen
- Inklusion
- Personlig mestring og konflikthåndtering
- Trivsel
- Kompetenceudvikling i dagtilbud (KOM UD I DAG)

Det pædagogiske fundament for personalet i forhold til børnenes læreprocesser bygger på følgende principper:

- At tilrettelægge positive læreprocesser på et reflekteret, videns- og evidensbaseret grundlag.
- At være lyttende, afventende og positive i barn/voksenrelationen.
- At anvende et ressourcensyn med den hensigt at hjælpe børnene til at positionere sig i fællesskaberne.
- At eksperimentere.
- At gå i børnenes fodspor ved at fange det, der optager børnene og herigennem gøre dem foretagsomme og nysgerrige. Kan følge børnenes spor.
- At være bevidste om arbejdet med læringsrummet, at læring foregår igennem leg og i samspillet, at læring foregår, når de voksne læringsmæssigt går foran, går ved siden af, går bagved barnet.
- At guide og bekræfte børnenes handlinger, er anerkendende og skubber på i nærmeste udviklingszone (NUZO).

Pr. 01.10.2016 blev daginstitution og dagplejen i Hovedgård til ét samlet dagtilbud under fælles ledelse. Sammenlægningen begrænser imidlertid vores kendskab til dagplejens praksis og arbejde med de pædagogiske læreplaner til sidste kvartal af 2016.

Det har derfor ikke været muligt at sammenfatte og udarbejde en kvalificeret evaluering for dagplejen, hvorfor denne evaluering retter sig mod institutionspersonalets pædagogiske arbejde.

Hvad siger loven?

Dagtilbudsloven stiller krav om, at alle dagtilbud, offentlige såvel som private, skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan for børn i aldersgruppen 0-6 år, inden for følgende 6 temaer:

- Alsidig personlig udvikling
- Sociale kompetencer
- Sproglige kompetencer
- Krop og bevægelse
- Naturen og naturfænomener
- Kulturelle udtryksformer og værdier

En pædagogisk læreplan skal give rum for leg, læring og udvikling - og tage højde for børnegruppens sammensætning. Endvidere skal læreplanen tage højde for relevante pædagogiske metoder, aktiviteter og eventuelle mål, der opstilles og iværksættes i forhold til arbejdet med inklusion.

Temaernes overordnede læringsmål:

De overordnede læringsmål for de 6 temaer er, at den pædagogiske praksis og børnemiljøet giver mulighed for, at børnene udvikler handlekompetencer i forhold til:

Alsidig personlig udvikling:

En positiv selvforståelse med selvværd og selvtillid

Viden, fantasi, kreativitet og initiativ

Kompetencer til at forstå og håndtere følelser

Robusthed til at modstå forandringer

Sociale kompetencer:

At møde andre anerkendende og respektfuldt

At kunne indgå i- og bidrage til forpligtende fællesskaber

At kunne etablere, indgå i- og vedligeholde venskaber

Sproglig udvikling:

At udvikle sprog og skriftsprog gennem nærværende kommunikative voksne

At udvikle sprog gennem leg og samvær

At udvikle lyst og mod på at bruge sproget og skriftsproget kreativt og eksperimenterende i dialogen og kontakten med omverdenen

Sproghandleplanen for Dagtilbud Hovedgård 2015/16, har som overordnet mål, at børn der i sprogvurderingerne scorer fokuseret og særlig indsats, skal rykkes et niveau op.

Metoderne er bl.a. Hit Med Lyden og multimodalkufferter

Krop og bevægelse:

At udvikle glæde ved at eksperimentere med og bruge kroppen

At videreudvikle motoriske færdigheder i leg og tilrettelagte aktiviteter

At have fokus på fysisk sundhed, hygiejne og bevægelse

Natur og naturfænomener:

At udvikle glæde ved at færdes i, udforske, sanse og lege i naturen

At være nysgerrige på- og få læring om livsforhold i naturen

At opnå selvtillid og koncentrationsevne

At udvikle respekt for naturen

Kulturelle udtryksformer og værdier:

At eksperimentere med, øve sig i- og afprøve sig selv i forhold til et bredt spekter af kulturelle udtryksformer, såsom musik, drama og kreative processer

At udvikle respekt og forståelse for forskelligheder, levevis og familieformer

Den lokale forankring af læreplanstemaerne i Dagtilbud Hovedgård:

Den overordnede rammesætning for arbejdet med pædagogiske læreplaner har, for 2016, set således ud:

- a) Pædagogiske temaer drøftes løbende i organisationen. I det lokale medudvalg (LMU), drøftes i efteråret 2015, hvilket pædagogisk fokus/tema der skal afspejle sig i arbejdet med de pædagogiske læreplaner i 2016.
- b) På et personalemøde i januar 2016, præsenteres personalet for det overordnede tema som er valgt for året. Temaet er: **"høj pædagogisk kvalitet i hverdagssituationer"**. Temaet præsenteres gennem introduktion, pædagogiske oplæg, videndeling m.m.
- c) På bestyrelsesmødet i januar 2016, præsenteres bestyrelsen for temaet og tilgangen til arbejdet med de pædagogiske læreplaner. Efterfølgende debatterer bestyrelsen tema og tilgang for arbejdet det kommende år.
- d) Personalet målsætter sig specifikt i 4-6 læreplanseksperimenter, 2-3 pr. halvår. Dette gøres på to teamplanlægningsmøder som afholdes i januar og august måned.
- e) Når læreplanen er udarbejdet afholdes *pædagogisk møde*, hvor de enkelte team og ledelsen giver feedback, sparring og videndeler med hinanden. Dette sker to gange årligt.
- f) Der evalueres løbende på arbejdet med læreplanerne. Der aftales midtvejs- og slutevalueringer – desuden drøftes arbejdet på ugentlige teammøder.
- g) Når de enkelte team har slutevalueret deres læreplaner, fremlægger teamet deres arbejde og erfaringer med det afsluttede læreplanseksperiment. Dette sker to gange årligt på personalemøder.
- h) Med udgangen af året udarbejdes en samlet skriftlig evaluering. Denne præsenteres for bestyrelsen i januar 2017.
- i) Vi vil som noget nyt øve os i at udarbejde faglige standarder på baggrund af de erfaringer læreplanseksperimenterne giver. Dette for at sikre at arbejdet med de pædagogiske læreplaner giver varig fornyelse i den pædagogiske hverdag.

Enkelte nedslag i rammesætningen:

a):

Fokus har tidligere rettet sig mod at udarbejde en pædagogisk læreplan knyttet til ét af de 6 overordnede temaer. Det kan i nogen grad opleves lidt kunstigt i den pædagogiske hverdag at rette fokus mod ét bestemt tema, da flere af temaerne naturligt flettes ind i hinanden, når vi er ude på noget med børnene.

I dagtilbuddet er der 3 typiske læringsmiljøer:

- Planlagte pædagogiske aktiviteter; fx samling, ture ud af huset, tema og emneperioder, fælleslege m.m.
- **Hverdagsrutiner; fx spisning, garderobe, modtagelse af børn, sovebørn, badeværelsesrutiner m.m.**
- Børnekulturen i det enkelte dagtilbud, fx børns egne lege, sprogbrug m.m.

Den seneste viden på 0-6 års området, retter fokus på læring i hverdagssituationer. Situationer der gentager sig hver dag i en daginstitution. Gentagelser som er blevet til vaner og rutiner, så de kan være blevet "usynlige" i forhold til den høje kvalitet de bidrager med i den pædagogiske hverdag. Det handler meget om overgange fra en aktivitet til en anden – **mellemrums-pædagogik** - eksempelvis alt det der sker fra "formiddagsleg/aktiviteter til frokost", fra "madpakker til legepladsen", "fra legepladsen til indeleg, - og til frugt". Det er bl.a. garderoben, oprydning, toiletbesøg, gøre klar, rydde op, tiden fra frokost til at blive puttet m.m.

Det besluttes i LMU at ændre praksis fra at udarbejde læreplaner knyttet til ét bestemt tema ad gangen, til at rette fokus mod- og være detektiver på den læring og udvikling, i forhold til de 6 læreplanstemaer, der sker i hverdagssituationer.

b):

På personalemødet introduceres personalet til temaet og der holdes oplæg og videndeles om emnet. Personalet giver positive tilbagemeldinger og udtrykker, at der i denne form, i højere grad kan fokuseres på pædagogik frem for aktiviteter.

En lille film vises – og sendes også senere som emneintroduktion til forældregruppen i et nyhedsbrev.

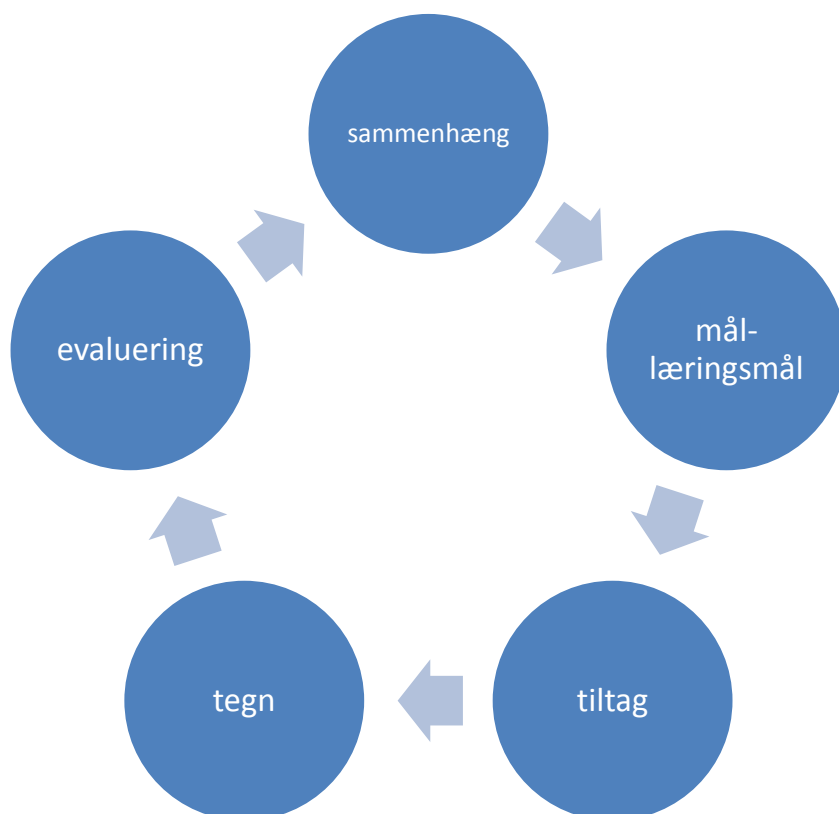
<https://www.youtube.com/watch?v=vweASReRNT0>

d):

Vi anvender i Dagtilbud Hovedgård SMTTE- modellen som skabelon for arbejdet med de pædagogiske læreplaner. Dette for at personalet har et anvendeligt arbejdsredskab.

SMTTE-model. Figur1

SMTTE-modellen er et fælles pædagogisk værktøj på tværs i organisationen. Den skal sikre et fælles sprog i samarbejdet på tværs af huse og team, og dermed understøtte den pædagogiske udvikling. Personalet aftaler, planlægger og skriftliggør indenfor de 5 overskrifter, hvordan de vil arbejde med deres læreplanseksperimenter. Desuden tydeliggøres hvilke- og hvor mange af de 6 overordnede temaer de kommer omkring.

SMTTE-modellen er desuden særlig anvendelig fordi den har en formaliseret evalueringsform som giver mulighed for at ændre tiltag undervejs i læreplanseksperimentet. Desuden styrker den afsluttende evaluering evnen til sætte nye mål – eller at udarbejde en faglig standard for den fremtidige praksis (se ovenfor, under punkt **(i)**, i afsnittet om lokale forankringer af læreplanstemaer).

Hvad har vi arbejdet med?

Følgende er en sammenskrevet evaluering og nedslag i de pædagogiske læreplaner der er udarbejdet og eksperimenteret med, i begge institutionshuse af Dagtilbud Hovedgård.

sammenhæng

Sammenhæng:

**Hvad er I nysgerrige på og hvad undres I over I jeres praksis?
Hvad ved vi nu? Hvilket udgangspunkt har vi før vi går i gang?**

Børn har svært ved at sige farvel til deres forældre når de afleveres.

Overgangen fra hvilestund til vi skal spise frugt er ofte præget af uro. Børnene ved ikke hvad de skal, og der opstår konflikter.

Vi oplever jævnligt et "kaos" i garderoben. Det er uoverskueligt for børnene, og vi reducerer vores sprog til kommandoer. Vi mister dermed det gode børneperspektiv

Vi vil styrke de børnerettede samtaler

Vi vil skabe en ramme for børnene der skaber forudsigelighed og genkendelighed. Således at børnene ved hvad vi forventer af dem i overgangen mellem måltidet og middagsluren. Der er i dag stor forskel på den ramme vi tilbyder børnene fra dag til dag.

Vi oplever at nogle børn ikke er særligt gode til at hjælpe hinanden og drage omsorg. Hvordan kan vi motivere og støtte dem i det?

Vi undrer os over mange af børnenes tilgang og respekt for bøger, legetøj etc. Hvorfor er det blevet til en almindelig kultur at man bare smider med det, når man er færdig med at bruge det/lege med det?

Mål-
læringsmål

Mål-læringsmål:

Hvad vil vi opnå? Hvilken læring ønsker vi at se? Hvilket fokus vil vi have i forhold til trivsel, konflikthåndtering og sprog?

Vi vil give børnene en bedre morgen, hvor børnene lærer at sige "vi ses" i stedet for "farvel" til deres forældre når de afleveres om morgenen.

Vi vil gerne få indarbejdet en naturlig kultur hvor man passer på tingene. Der skal skabes en tydelighed med legestationer, så børnene ved hvor tingene hører til – og kender værdien af dem.

Vi vil skabe forudsigelighed og genkendelighed – tilbyde rolige aktiviteter i overgangen mellem måltid og middagslur.

Vi vil gerne se, at der er flere børn der drager omsorg for- og hjælper hinanden.

Vi vil skabe en fast struktur omkring frugt – så børnene mærker forudsigelighed.

Vi vil opnå at børnene får spist deres frugt, og ved hvad de skal i overgangen fra hvilestund til frugt.

Vi vil opnå, at børnene oplever det er rart at komme på toilet, og at de lærer at trække ud, vaske hænder m.m. – Skabe en bedre hygiejne.

Vi vil skabe et godt læringsrum for det enkelte barn i garderoben.

Vi vil udvikle børnenes sproglige kompetencer og styrke deres ordforråd

Tiltag

Tiltag:

Beskriv de pædagogiske tiltag I tænker er nødvendige for at skabe den ønskede forandring. Hvordan er forældrene tænkt ind?

Vi vil arbejde med at have en garderobeven. Vi inddeler børnegruppen i 4, med en voksen - ansvarlig for hver gruppe. Vi går i garderoben på forskellige tidspunkter.

Vil arbejde med turtagning. Vi vil vælge 5 fokusord, som sættes op på stuen. Vi vil bruge multimodalkufferter som støtte til at lære ordene. Vi vil give forældrene fokusordene på sedler og opfordre dem til at bruge dem hjemme. Vi vil fortælle forældrene hvad børnerettede samtaler er - og hvordan de også kan bruge det.

Vi vil bruge den blå madras som samlingssted. Personalet skal være tydelige i deres kommunikation og guide børnene.

Vi opdeler børnene i mindre grupper ud fra alder, køn m.m. Vi arbejder med Hit Med Lyden og vejtrækningsøvelser. Vi hænger det anvendte materiale op til forældrene, så de kan følge med - eller tage eksemplarer med hjem. Vi introducerer og "leger" med forældrene til forældremødet.

Vi vil sige "vi ses", og vinke inde fra stuen. Vi vil undersøge i forældregruppen, hvor mange børn vi har der har svært ved et "farvel". Dette gøres i et spørgeskema. Vi vil italesætte at vi siger "vi ses" fremfor farvel. Vi vil invitere forældrene til dialog om forskellen og betydningen af den.

Vi vil forsøge os med en frugtcafé, både inde og ude.

Vi vil lære børnene hvordan ting skal behandles. Vi skal selv fremstå som rollemodeller i forhold til at rydde op.

Vi vil skabe en tydelig struktur for oprydning. Vi begynder på faste tidspunkter. Vi lukker dørene til de forskellige rum på teamet og fordeler os i de enkelte rum med en gruppe børn. Vi skriver til forældrene i nyhedsbrevet og opfordrer dem til at hjælpe deres barn med at rydde op inden de går hjem.

Vi vil lave en undersøgelse af, hvor mange børn på stuen der mestrer toiletbesøg (trække ud, vaske hænder, putte papir i skraldeposen m.m.) vi vil derefter udarbejde en skabelon for teamets voksne så alle gør det samme. Det skal være ens - og tydeligt for børnene hvad vi forventer af dem.

Tegn:

Hvordan kan vi se at vi er på rette vej? Hvad bør blive tydeligt i processen?

At børnene begynder at rydde op efter endt leg.

At børnene bliver afleveret på stuen.

At garderobevennerne hjælper hinanden.

At der er færre konflikter i garderoben

At vi har mere ro, og derfor plads til at tale bedre sammen.

Tydelige legestationer og indbydende legearenaer. En bedre oprydning, som ikke er fyldt med konflikter. Mindre rod og færre ødelagte ting.

Flere børn der er glade for at blive afleveret om morgenen.

Børn der synger vaske hænder sange. Personalere der samtaler med børnene.

Vi vil se at børnene selv tager initiativ til at sætte sig på den blå madras.

At børnene ønsker at lege med og oplever en meningsfuld overgang fra måltid til middagslur.

Vi vil se at børnene genkender, lærer og anvender vores fokusord. Også når det ikke er i en bestemt voksenstyret aktivitet.

At børnene selv begynder at lege med de nye ord, og bruger dem i relevante sammenhænge.

 Evaluering
Evaluering af læringsmål og resultatmål:

Så vi de tegn vi gerne ville se? Undervejs? Hvad er udbyttet af den pædagogiske indsats? Hvad kan vi justere på.

Hvad gjorde vi da vi var bedst?

Det er blevet helt naturligt at have en hjælpeven i garderoben. Det er sejt at hjælpe sin garderobeven. Det sker nu på alle dage inden vi skal på legepladsen.

Vi ser mindre rod på stuen. Det har virket med legestationer. Det er godt når vi f.eks. viser børnene hen til de "rigtige" legestationer. Det hjælper når vi overholder aftaler, og selv er gode rollemodeller.

Det har givet børnene gode toiletvaner. Det fungerer klart bedst når vi voksne overholder aftalerne

Der er meget bedre tid til at tale med det enkelte barn og være nærværende og hjælpe.

Det blev et helt andet indhold at være i garderoben. Nu er det ikke bare en praktisk foranstaltning inden vi skal ud at lege. Nu er det blevet et læringsrum. Det var godt vi justerede små ting undervejs - bl.a. at vi ikke kom derved for tidligt med grupperne, men gav tid til den enkelte gruppe til at blive færdige.

Der gik ikke mange uger før børnene havde lært at sige "vi ses" og vinke fra stuen.

Det virker langt bedre med frugtcafé ude end inde. Vi skal prioritere at der er en voksen som sidder med børnene når der spises frugt. Vi ser mange børn som leger og som kommer når de bliver sultne.

Vi ser børnene samles på madrassen og deltager i vores sanglege m.m.

Vi har tidligere oplevet at forældre gik rundt med børnene for at lede efter en bestemt voksen at vinke farvel med. Det gav ofte udfordringer, især når/hvis den ønskede voksen ikke var mødt endnu. Det efterlod nogle børn der blev kede af det. Det har virket utroligt godt at ændre fokus til "vi ses". Vi ser langt flere børn som bliver afleveret godt, og som går hurtigt i gang med at lege.

Vi oplever at børnene bruger de "nye" ord i deres lege

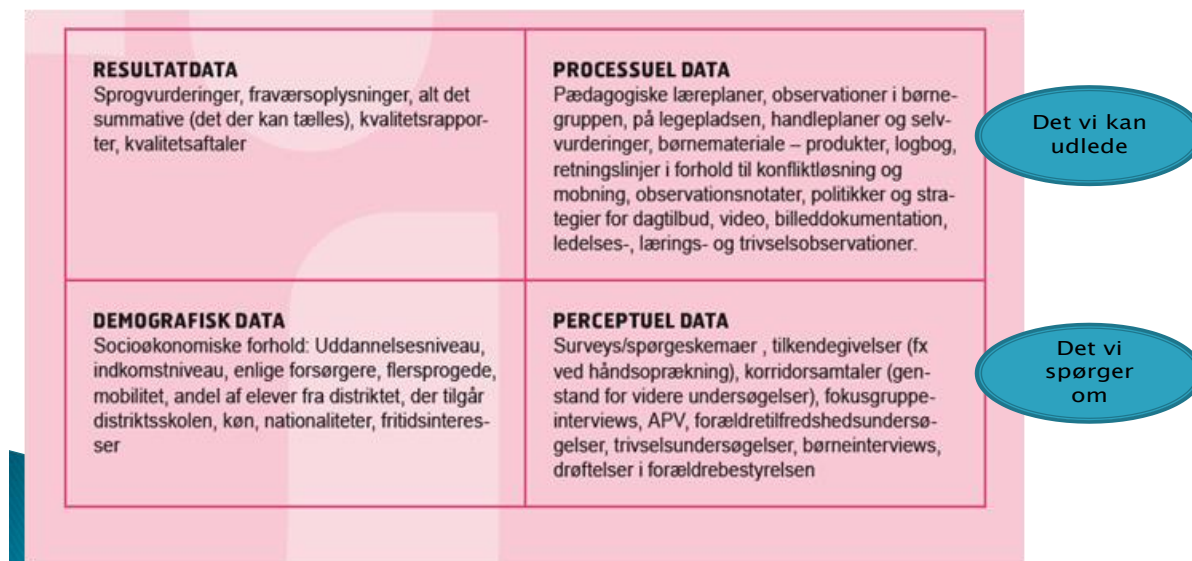
Børnene er vilde med, når vi finder multimodalkufferterne frem. De er langt mere koncentrerede, og er aktive og interesserede når vi f.eks. læser historier for dem. Forældrene fortæller at deres børn er nysgerrige på bogstaver, og særligt interesserede i forbogstaver til navne m.m.

Erfaringer til det videre arbejde:

Som en del af arbejdet med de pædagogiske læreplaner, har personalet forsøgt at arbejde med data som værktøj til at kvalificere de pædagogiske processer og det pædagogiske udbytte:

Data, hvad mener vi med det?

► Dataformer:

Det har været- og er fortsat en øvebane, at blive præcis på, hvilken form for data der er bedst anvendelig i forhold til de processer man ønsker at være nysgerrig på.

Personalet har brugt billedokumentation, børneinterviews, observationer på teamet, samtaler, spørgeskemaer m.m.

I evalueringsdelen har det primært været konklusionen fra de forskellige dataanvendelser som er nedfældet i læreplanstemaerne, og ikke dataanvendelsen i sig selv.

Det er spændende at anvende data som afsæt for en del af vores pædagogiske praksis, og med flere forsøg og større erfaringsdannelser vil det over tid styrkes i organisationen.

Som en del af rammesætningen for arbejdet med pædagogiske læreplaner (punkt i)) har vi ønsket, at erfaringerne fra læreplaneksperimenterne skulle udmøntes i en faglig standard, som afsæt for en varig pædagogisk implementering i hverdagen. Det betyder, at hvis evalueringen af et læreplanstema viser så god effekt, at det er "den gode måde at gøre det på" i forhold til den nuværende børnegruppe - så overføres evalueringen til en faglig standard. Vi har i løbet af året udarbejdet en skabelon. Nedenfor vises et eksempel for læreplanstemaet oprydning:

FAGLIG STANDARD

TEMA – Oprydning.

Baggrund:

Vi oplever at både børn og voksne har svært ved at overskue oprydning, - særligt om formiddagen inden samling og madpakker

Mål/læringsmål?

At børnene lærer at rydde op efter endte lege.

At børnene lærer at rydde op på en god måde.

At det bliver tydeligt for børnene hvor der leges med hvad (legestationer)

Sådan gør vi:

- Vi samles på teamet kl. 10:30
- Vi fordeler os i små grupper, og lukker dørene til de forskellige grupperum.
- Oprydning bliver en naturlig del af fordybelsestid.
- Vi sørger for, at legetøjet ryddes op "der hvor det hører til".
- Vi skaber indbydende legearenaer og tydelige legestationer.

Det ønsker vi at se:

- Gode legearenaer og tydelige legestationer
- Hurtigere oprydning
- Mere ro omkring oprydning
- Mindre rod
- Færre ødelagte ting

Forældreguide:

- Forældrene orienteres i teamets nyhedsbrev om det pædagogiske fokus på oprydning.
- Forældrene opfordres til at "blive 5 min" længere og hjælpe barnet med at rydde op ved afhentning

Vil du vide mere:

- www.?.dk
- Bogtitler
- Andet

Konklusion:

Personalet har givet positive tilbagemeldinger på at arbejde med ét overordnet tema som indeholder flere af læreplanstemaerne i de pædagogiske processer. Det har styrket fokus på det pædagogiske indhold fremfor på nogle bestemte aktiviteter der knytter sig til et selvstændigt læreplanstema.

I forhold til SMTTE-modellens **sammenhænge**, har personalet bl.a. været nysgerrige på børns aflevering om morgenen, garderoben, toiletvaner, overgangen mellem spisning og middagslur, fra hvilestund til frugt og oprydning på teamet. Dette taler fint ind i hverdagsrutiner, og personalet har været gode til at undre sig over daglige forhold i institutionen.

Ser vi på **målene/læringsmålene** har ønsket bl.a. været at styrke forudsigelighed og genkendelighed i aktiviteterne mellem måltid og middagslur, at styrke børnenes omsorg for hinanden, at sikre en bedre morgen i afleveringssituationer, en fast struktur omkring frugt og at understøtte børnenes sproglige udvikling.

Tiltagene har hovedsageligt været centreret omkring at ændre på rammen eller strukturen omkring de hverdagsrutiner personalet har undret sig over. De har været dygtige til at betragte og analysere hverdagsrutinerne, og ud fra det, gøre sig fine overvejelser over hvilke ændringer der har været brug for, for at skabe en anden og forbedret pædagogisk praksis.

Overvejelserne for de ønskede forandringer har været tydeliggjort i SMTTE-modellens **tegn** – hvad skal være tydeligt for at se at vi er på rette vej? – børn der rydder op efter endt leg, børn

der synger vaske hænder sangen, børn der selv går til den blå madras, garderobevenner der hjælper hinanden, gode legestationer, flere glade børn ved aflevering m.m.

Evalueringerne tegner et billede af, at mange af eksperimenterne har haft en god effekt. De ønskede forandringer har været positive, og børnene har profiteret af de pædagogiske indsatser. Det er lykkedes at gøre de nødvendige justeringer undervejs, og vigtigheden af at fastholde strukturen og overholde aftalerne for de læreplanstemaer der er blevet arbejdet med, har også været vigtige faktorer for at lykkes.

Det har været spændene at være detektiver på hverdagsrutinerne. Nogle fortsatte udviklingspunkter for de kommende indsatser for hverdagsrutiner kunne være:

- Hvordan bliver vi præcise i forhold til at sætte mål for børnenes læring?
- Hvad bliver til strukturændringer for de voksne – og ikke læringsmål for børnene?
- Hvordan styrker vi pædagogikken fremfor strukturen?
- Hvad skal der til for at dataanvendelse bliver et meningsfuldt og værdifuldt afsæt for nogle af vores pædagogiske indsatser?